

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 8. évfolyamosok számára

2017. január 26. 14:00 óra

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Tollal dolgozz! Ügyelj a külalakra!
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.
A megoldásra összesen 45 perced van.
Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Jó munkát kívánunk!

1.	<p>a) A megadott szavakból hozz létre egy másik, értelmes szót úgy, hogy mindegyikben kicseréled a kiemelt (aláhúzott) mássalhangzót annak zöngés, illetve zöngétlen párjára! Az új szót írd a pontsorra! A betűk sorrendjét ne cseréld fel!</p> <p><u>y</u>olt: .....</p> <p>ro<u>h</u>og: .....</p> <p>kö<u>d</u>: .....</p> <p>b) Egészítsd ki a vonalakra írt 1-1 magánhangzóval az alábbi hiányos betűsorokat úgy, hogy vegyes hangrendű szavakat kapj!</p> <p>B_____K_____</p> <p>_____LL_____T</p>	a	
		b	
2.	<p>A következőkben egy-egy közmondás jelentését olvashatod. Írd le a közmondást, amelyben szerepeljen a segítségül megadott szó!</p> <p>a) Többet ér a biztos kevés a bizonytalan soknál.</p> <p>túzok:</p> <p>.....</p> <p>b) Az ember kitartó, szívós munkával érheti el a célját.</p> <p>lassú:</p> <p>.....</p> <p>c) Amilyenek a szülők, olyanok a gyerekek is.</p> <p>alma:</p> <p>.....</p>	a	
		b	
		c	

a	
b	

3. a) Válaszd ki, hogy az alábbi szólások közül mikor melyik illik a következő élethelyzetekhez! Írd a táblázatba a helyzethez illő szólás betűjelét! Vigyázz, két betűt nem kell felhasználnod!

- A – Nem enged a negyvennyolcból.
 B – Két dudás nem fér meg egy csárdában.
 C – Egy fenékkal nem lehet két lovat megülni.
 D – Sok bába közt elvész a gyerek.
 E – Két szék közt a pad alá esik.

A helyzet	A szólás száma
Találtunk két nagyszerű szállást is Balatonfüreden. Jó sokáig gondolkodtunk, melyiket válasszuk, s mire végre eldöntöttük, mindkettőt kiadták már másnak.	
Az osztályban egy ötfős csapat vállalta az osztálykirándulás megszervezését, de a vonatjegyek megvételéről egyikük sem gondoskodott, azt gondolva, hogy az a másik osztálytárs dolga.	
Ki legyen a diákönkormányzat két társelnöke? András és Gyuri is határozott, szókimondó egyéniségek, talán túlságosan is. Ritkán értenek egyet. Lehet, hogy egyiküknek mégis vissza kellene lépnie?	

- b) A szépirodalmi művekben az írók gyakran jellemzik szereplőiket vagy a színhelyeket beszélő névvel, azaz olyan tulajdonnevekkel, amelyek utalnak viselőjük valamely tulajdonságára. Párosítsd a tulajdonneveket a hozzájuk illő meghatározásokkal! Írd a megfelelő betűjelet a nevek mellé! Vigyázz, egy névhez nem tartozik meghatározás!

A tulajdonnév

A jellemzés betűjele

Sárszeg:

.....

Vér Klára:

.....

Fülig Jimmy:

.....

Szelesdomb:

.....

Böffen Tóbiás:

.....

- A) Barátai azért nevezik így, mert állandóan teli szájjal vigyorog.
 B) Elmaradott, fejlődésre képtelen település.
 C) Élete tragikusan ér véget, nem természetes halállal lakol bűnéért.
 D) Sokat és habzsolva eszik, falánksága testalkatán is meglátszik.

4.	<p>Meghatároztuk az alábbi rövid József Attila-vers néhány szavának szerkezetét. Írj a meghatározás mellé egy-egy megfelelő szót!</p> <p style="text-align: center;"><i>„Ne légy szeles. Bár a munkádon más keres – dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes.”</i></p> <p>a) magas hangrendű melléknév + rag: .....</p> <p>b) határozott névelő: .....</p> <p>c) főnévi igenév: .....</p> <p>d) főnév + birtokos személyjel + rag: .....</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> </table>	a		b		c		d	
a										
b										
c										
d										
5.	<p>Milyen mondatrész a kutya szó az alábbi mondatokban? Írd a pontvonalra a lehető legpontosabb meghatározást!</p> <p style="text-align: center;">Pl. A kisfiú a kutyával együtt ment sétálni. társhatározó</p> <p>a) A kutya kölykei tegnap jöttek a világra. ....</p> <p>b) Számomra az én kutyám a legszebb. ....</p> <p>c) Ma már adtam enni a kutyának. ....</p> <p>d) Alaszkában kutyával húztatják a szánt. ....</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> </table>	a		b		c		d	
a										
b										
c										
d										
6.	<p>Hozz létre a megadott tőszavakból a felsorolt toldalékokkal ellátott szót!</p> <p>a) mond + képző + a többes szám jele + tárgyrag: .....</p> <p>b) szín + melléknévképző + a közép fok jele + a részeshatározó ragja: .....</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> </table>	a		b					
a										
b										

7.	<p>A felsorolt szavak közül válaszd ki azt, amellyel kiegészíthető a mondat! A kiválasztott szót a megfelelő toldalékkal ellátva illeszd a mondatba! (A toldalék képző is lehet.) A rövidítést a megadott formában toldalékkold!</p> <p style="text-align: center;">Észak-Balaton – játszik – hisz – 12 cm – Kossuth – kard</p> <p>a) Széchenyi sokat vitázott kortársával, ...</p> <p>b) A nyaralók kedvelt úti célja az ..... város, Keszthely.</p> <p>c) András ..... magasabb Katinál.</p> <p>d) Gyerekek, ne ..... a tűzzel!</p> <p>e) Barátaim, ne ..... a hamis prófétáknak!</p> <p>f) Jancsi kezében az ostor egy varázsütésre ..... változott.</p>	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> <tr><td>e</td><td></td></tr> <tr><td>f</td><td></td></tr> </table>	a		b		c		d		e		f	
a														
b														
c														
d														
e														
f														
8.	<p>Olvasd el figyelmesen a következő verset, majd oldd meg a feladatokat!</p> <p style="text-align: center;">Dsida Jenő: Tavalyi szerelem</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> Emléke visszacsillog s olykor arcomra tűz, arcomra, mely fakó s elmúlt évekbe néz. Fényes volt, mint a csillag, forró volt, mint a tűz, fehér volt, mint a hó s édes volt, mint a méz. </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> Még néha visszacsillog, de már nem bánt, nem üz, enyhén simogató, mint hús, testvéri kéz: Lehullott, mint a csillag, elhamvadt, mint a tűz, elolvadt, mint a hó s megromlott, mint a méz. </td> </tr> </table> <p>a) Fogalmazd meg a saját szavaiddal, hogy milyennek érezte a költő a szerelmet a múltban (tavaly), és milyennek most (a jelenben)!</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>b) Vizsgáld meg mindkét versszak utolsó 4 sorát! Melyik az a költői eszköz a felsoroltak közül, amelyik nem jellemző ezekre a sorokra? Húzd alá az egyetlen jó választ!</p> <p style="text-align: center;">ellentét – párhuzam – allegória – hasonlat</p> <p>c) A tűz szó az első versszakban kétszer is előfordul. Írd le, milyen szófajú:</p> <p>a második sorban: ....., a hatodik sorban: .....</p> <p>d) Válaszd ki és karikázd be az egyetlen igaz állítás betűjelét!</p> <p>A) A vers kétütemű 8-as ritmusú.</p> <p>B) A vers rímtelen időmértékes.</p> <p>C) A két versszak rímképlete azonos.</p>	Emléke visszacsillog s olykor arcomra tűz, arcomra, mely fakó s elmúlt évekbe néz. Fényes volt, mint a csillag, forró volt, mint a tűz, fehér volt, mint a hó s édes volt, mint a méz.	Még néha visszacsillog, de már nem bánt, nem üz, enyhén simogató, mint hús, testvéri kéz: Lehullott, mint a csillag, elhamvadt, mint a tűz, elolvadt, mint a hó s megromlott, mint a méz.	<table border="1"> <tr><td>a</td><td></td></tr> <tr><td>b</td><td></td></tr> <tr><td>c</td><td></td></tr> <tr><td>d</td><td></td></tr> </table>	a		b		c		d			
Emléke visszacsillog s olykor arcomra tűz, arcomra, mely fakó s elmúlt évekbe néz. Fényes volt, mint a csillag, forró volt, mint a tűz, fehér volt, mint a hó s édes volt, mint a méz.	Még néha visszacsillog, de már nem bánt, nem üz, enyhén simogató, mint hús, testvéri kéz: Lehullott, mint a csillag, elhamvadt, mint a tűz, elolvadt, mint a hó s megromlott, mint a méz.													
a														
b														
c														
d														

9. Olvasd el figyelmesen a következő szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

A krakkói egyetem

Ami Magyarországon nem sikerült Nagy Lajosnak, az Nagy Kázmérnak Krakkóban sikerült: 1364-ben olyan egyetemet hozott létre, amely azóta is folyamatosan működik. Az első magyar egyetem, a Lajos király által 1367-ben létrehozott pécsi intézmény nem élte túl az alapító halálát, ez lett a sorsa később Zsigmond és Mátyás hasonló próbálkozásainak is.

Az első európai egyetemeket Itáliában és Angliában hozták létre, a prágai, Luxemburg Károly alapította „universitas” 1348-ban, a bécsi pedig egy évvel a krakkói után létesült. A latin szó egyik jelentésének megfelelően ezek az intézmények az oktatás „teljességére” törekedtek.

Persze ne úgy képzeljük el őket, mint a mai felsőoktatási intézményeket: a legfontosabb egyetemi stúdiumok a bölcsészet, a jog és a teológia voltak – még az orvosi karok is a legtöbb helyen csak nagy késéssel jöttek létre.

III. Kázmérnak a padovai és a bolognai intézmények lebegtek példaként a szeme előtt, amikor Krakkóban kollégiumokat hozott létre a lengyel fiatalok magas fokú oktatására a következő indoklással: „...a királyság hű alattvalói élvezzék a tudomány gyümölcseit, s ne kényszerüljenek idegenbe alamizsnát kérni!” Vagyis hogy ne kelljen külföldre menniük, otthon is megtanulhassanak mindent, ami abban a korban a „kiművelt emberfőknek” szükséges.

Később az egyetem Hedvig királyné adományából egy hatalmas telekegyüttest vásárolt, és ezen építették fel az intézmény ma is álló, legrégebb épületeit, a gótikus Collegium Maiust („nagy kollégiumot”).

Hedvig hamarosan bekövetkező halála után aztán Jagelló Ulászló – már csak elhunyt felesége emlékére is – maga is támogatta az egyetemet. Így történhetett, hogy később ezt az intézményt „Jagelló Egyetemként” kezdték el emlegetni, és ma is ezt a nevet viseli.

(Szilágyi Rita Magyar királynék és nagyasszonyok című kötete nyomán)

a	
b	
c	
d	
e	

a) Tedd egyetemük megalakulásának időrendjébe az alábbi városneveket! A sorrendet a nevek mellé írt számmal jelöld! Kezdd a legkorábbival!

Bécs: .....

Krakkó: .....

Pécs: .....

Prága: .....

b) Igazak-e vagy hamisak a következő állítások? Karikázd be a helyes választ!

A) Nagy Lajos alapította az első magyarországi egyetemet. IGAZ – HAMIS

B) A Jagelló Egyetemet az alapítóról nevezték el. IGAZ – HAMIS

C) Hedvig Lengyelország királynéja volt. IGAZ – HAMIS

D) A középkori egyetemeken kizárólag bölcsészetet, jogot és teológiát oktattak. IGAZ – HAMIS

c) A szöveg alapján mi a következő szavak eredeti jelentése? Egy szóval válaszolj!

universitas: .....

maius: .....

d) Milyen tevékenység kapcsolja össze a szövegben Nagy Lajost és Nagy Kázmért?

.....

Melyiküké és miért tekinthető sikeresebbnek?

.....

.....

e) Egészítsd ki a következő szöveget úgy, hogy a beírt szó a megadott kérdésre válaszoljon! Ha szükséges, a szót lásd el a megfelelő toldalékkal is! Ne használj rövidítéseket és/vagy számjegyeket!

A) Melyik országban?

A Jagelló Egyetem ..... működik.

B) Hányadikként?

Nagy Kázmér az azonos nevű uralkodók sorában .....

viselte a koronát.

10.

A szüneteket sokféleképpen eltölthetjük: kirándulhatunk, táborozhatunk az iskola szervezésében, vagy útnak indulhatunk a családdal együtt is. Te melyiket javasolnád? 10–12 mondatos fogalmazásodban mutasd be az **egyik** program előnyeit, illetve hátrányait! Mindkét szemponthoz legalább 2-2 állítást írd!

a	
b	
c	
d	
e	

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....